

Transkulturní ošetrovatelství vybrané národnostní a etnické skupiny na území ČR

PhDr. Natália Beharková, Ph.D.

Vietnamci v ČR

- 50. léta minulého století - smlouvy o rozvojové pomoci (učni, stážisté, dělníci a studenti).
- Cca od poloviny devadesátých let 20. století počet Vietnamců v ČR neustále stoupá
- Komunita – spíše uzavřená
- Smysl ekonomických aktivit Vietnamců žijících v ČR:
 - *uživit rodinu na dobré úrovni,*
 - *finančně zabezpečit děti,*
 - *postarat se o rodiče, kteří zůstali ve Vietnamu.*
- Patriarchální struktura **rodiny (vysoko ceněná hodnota)**, převážně rozšířená, respektuje se prvorozenectví (prvorozený syn dědí majetek), rozhoduje otec a pak syn
 - Muž - silný v krizi a vykonává těžké práce, manželky jsou „podřízené“
 - Výchova dětí - důraz na úspěšnost a nezávislost,
 - úcta k rodičům, rodiče příliš nechválí
- Introverti a stydliví (ženy)
- Projevem dobrého chování Vietnamců je být i slušně oblečen - dospělí muži nenosí krátké kalhoty,
 - vietnamské ženy téměř nenosí sukně.

„Severní Vietnam je krutý aneb Balada Zpívající nudle“

Specifika komunikace u Vietnamců

- Vietnamština - tónový jazyk (má 6 tónů), jednoslabičný,
 - neexistuje tykání a vykání v podobě, jakou známe z českého jazyka;
- víceslabičné slovo přebrané z jiných jazyků – rozdělení do slabik, zkracování českých slov
(např. smažený sýr - sí rán, pot – potraviny)

Nejdřív se oslovují a zdraví pánové, potom dámy

(Learn Vietnamese – Greetings <https://www.youtube.com/watch?v=5ufOgAOvS2Y>)

- Po úvodním pozdravu s Vietnamcem následuje téma zdraví a rodina
- Úsměv (! diskomfort, nepříjemná situace, nepochopení slovního sdělení, žádosti apod.)
- Podání ruky a podání předmětu
- Ruce v bok - znamenají nesouhlas, naštvanost
- Ruce zkřížené na prsou - znak rozčílení
- Gesto přivolávající druhou osobu - dlaň vzhůru nadřazenost
- Nedávají průchod svým negativním emocím „*Kdo není schopen regulovat své city, pozbývá autority.*“
- „*Jak můžete ztratit tvář*“ (zvýšením hlasu, křikem, nepřijatelná je otevřená kritika před kolektivem)

Jména

- skladba jména v pořadí: **Příjmení**, střední jméno a rodné jméno (! **pozor, příjmení je vždy první**)

Většina vietnamských jmen se skládá z příjmení

(Tran, Le, Vu, Ngo, Do, Hoang, Dao, Dang, Dugong, Dinh, Phu, Nhu, Hua, Cung, Hoa, Kim, Manh)

- Na druhé pozici je střední jméno slouží pro odlišení generace, pohlaví = spojovací slabika (může pomoci určit pohlaví osoby):
 - pro označení ženy se používá Thi (báseň),
 - pro označení muže Vãn, Duc, Huu, Dinh, Xuan, Ngoc, Quang, Cong

- Poslední jméno je křestní jméno:

mužská křestní jména - symbolizují žádoucí vlastnosti

Trung (Věrný), Khiem (skromný), Tot (dobrý), Tuan (hrdina), Dương – kladný, pozitivní, Trí – inteligence

ženská jména - symbolizují něžnost, krásu, pojmenování rostlin

Nguyet (Luna), Lan (Orchidej), Cuc (Chryzantéma), Loan (fénix), Lieu (vrba), Suong (rosa), Hồng – růže, Ngọc – perla, Vân – mrak

- Při vstupu do manželství žena příjmení manžela nepřijímá – ponechává si své rodové příjmení (dědí se z otcovy strany).
- př. Tran Van Trung
- **Seznam žáků v třídní knize je řazen podle jména**, nikoliv podle příjmení (omezený počet)

Specifika péče o Vietnamce

- Nevhodné je, když se cizí muž dotkne ženy
- Usmívají se nebo hlasitě smějí, když chtějí zmírnit nepříjemnou nebo nejasnou situaci
- Při rozhovoru je pro ně nepříjemné a nezdvořilé, díváme-li se jim přímo do očí (nadřazenost, povýšenost)
- Důležitá zpětná vazba
- Pokud P/K požádá o přítomnost člena rodiny - přizvat ho, závažnost stavu P/K je vhodné konzultovat s hlavou rodiny (*rodina často nechce, aby měl dotyčný stres*)
- Upřednostňují ranní sprchu, intimitu
- Bolest - nepřiznají, o léky nepožádají ze strachu z návyku a vedlejších účinků (nejdřív vyzkouší svoje „domácí léky“)
- Využívat služby tlumočnicka (při „rodinném tlumočení“ pozor na citlivost tématu týkajících se pohlaví)
- Smrkání do kapesníku - směšné a neslušné

Vietnamci

- Stolování:

- znakem, že vám chutnalo je ušpinění ubrus (paličky) a na misce pár zrněk rýže
- mlaskání - uznání lahodnosti pokrmu
- říhání (nezatěžovat GIT vzduchem, kt. se tam při jídle dostal)
- jí se pomalu, při stolování se diskutuje
- polívka - na závěr pro doplnění tekutin a solí

Mezi jídly popíjejí zelený čaj (studená voda zpomaluje trávení :-)

- Stravování:

- rýže, drůbež, ryby
- jí minimální množství mléčných výrobků (střevní potíže)
- nic studeného ústy nepřijímají, pijí teplé čaje bez cukru a citronu,
- když jsou nemocní - jedí hlavně rýžovou kaši, zeleninu a ovoce

Umístění:
na levé straně, když
vcházíme do
místnosti/proti vchodu
do místnosti.

„Rodinní předci jsou mrtví, nevidíme je, ale nikdy neopustili rodinu. Zajímají se o její osud, podílejí se na jejím štěstí i neštěstí. Jejich duše žijí, jedí, mají své potřeby“ → příprava dárků a jídla v den výročí úmrtí člena rodiny, na Nový rok, svatby, pohřeb, narození dalšího člena rodiny

Ať je kdo jakkoli chudý, konvici na čaj prostě mít musí.

Tygrí mast na všechno

Předchůdce rychlovarných konvic, vhodný svatební dar

Vietnamci

Ha Thanh Nguyen

herečka v ČR

Japonci

- delší, oválný obličej s většíma očima a výraznějším nosem
- Japonky používají silnou vrstvu make-upu (typicky světlá plet')
- menší vzrůst než Číňané a Korejci

Kitagawa Keiko

Japonská herečka

https://en.wikipedia.org/wiki/Keiko_Kitagawa

Číňané

- kulatější obličej a šikmější oči

Olympijské reprezentantky

Fan Ping-ping

čínská herečka, zpěvačka, modelka

Číňané v ČR

- 80. – 90. roky vycestování do USA a střední Evropy
- Rodina - úcta vůči stáří, obdivují mládí
 - úzká: rodiče – dítě (1979 politika 1 dítě prefer. kluk, „4-2-1 problém.“)/děti, říjen 2015 povolení 2 děti)
 - členové si vzájemně radí, společně rozhodují; podíl jednotlivých členů rodiny na domácích pracích je ve srovnání s minulostí mnohem přiměřenější
- ekonomická migrace - příchod do ČR muž (děti většinou zůstávají v Č. - rodiče kladou důraz na čínské vzdělání a znalost č. kultury) , cca 46 % podnikatelé, 39 % zaměstnanci, 8 % studenti
- znalost Čj – dospělým chybí motivace a čas, mladí preferují Aj a Nj (budoucnost – uplatní znalosti při návratu/odchodu dále do ciziny)
- Náboženství – buddhismus, taoismus, konfucianismus, křesťanství, islám

Korejci

- plošší a protáhlejší obdélníkové obličej s menšíma očima

Tradiční Mongolsko

Technika a tradice

Dostupné z:

<http://www.mojamongolia.com/jurta-idealny-dom-w-klimacie-kontynentalnym/>

Ulánbátar

Předměstí Ulánbátaru

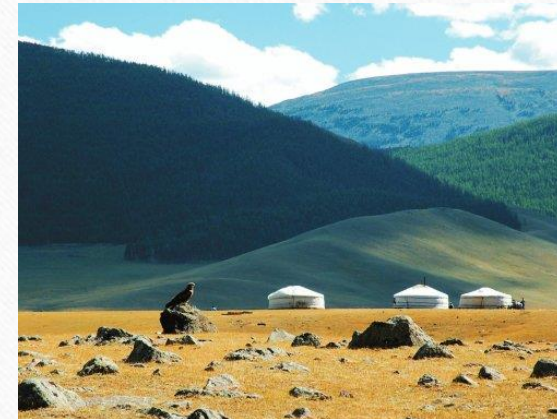

Dostupné z: <http://kridlo.dchltm.cz/index.php?page=index>

Mongolská komunita

- nedochvilnost; vhodná doba až po 10. hodině ranní :o)
- jazyková bariéra; způsob dorozumívání - angličtina, ruština
- **zdraví** je vysoce ceněná hodnota;
- soudržnost rodiny (návštěvy komunity o kom vědí), „příbuzenská“ pouta (narozeny na stejném místě),
- výchova v rodině - přísnost, poslušnost ale laskavost
- respektují th. režim, ukáznění (rychle se uzdravit a pracovat);
- emoce nevyjadřují;
- strava - bez výrazného omezení, preferují konzumaci masa, odpor k omáčkám (rajská)
- čaj, máslo a sůl (prevence dehydratace) vychutnávají mlčky;
- posouzení v OP - intimní údaje bez problémů
- náboženství 94 % buddhisté, zbylé Islám aj. ovlivněny Ruskem a Čínou
- předměty podávat nebo přijímat pravou rukou V oběma rukama současně
- výjimečná pozorovací schopnost a smysl pro detail

- MARGAŠ (obdoba „maňána“) - čas a prostor nemají v Mongolsku cenu, asi proto, že obojího mají Mongolové nadmíru

Ukrajinci

- Ukáznění, bez speciálních požadavků, emocionálně se příliš neprojevují
- Dodržují th režim
- Největší problém jazyková bariéra (zpětná vazba, zda porozuměl poskytnutým info)
- Pojištění a i/legální pobyt
- Vysokoškolsky vzdělaní Ukrajinci – uplatnění se na trhu práce v ČR

Ukrajinská kuchyně:

- obilné i bramborové těsto, slunečnice, zelí, řepa,
- mleté maso, ryby;

boršč

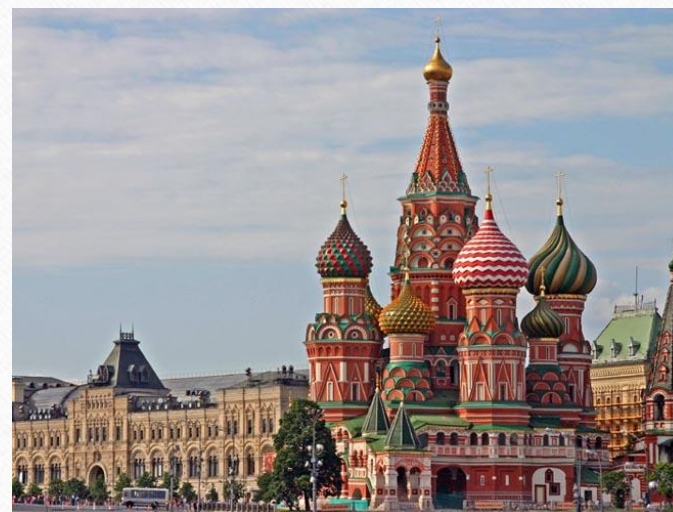
varenyky

pelmeně

Rusové

- Komunikace: ujasnit způsob oslovení
 - „otčestvo“, tituly v běžném kontaktu nepoužívají, správně „*docent Ivan Sergej Petrov*“
 - pán, paní se nepoužívá
 - ženy si nepodávají při setkávání ruce, stačí pokývnutí hlavou i při setkání s mužem,
 - při setkání není nutné usmívat se - není projevem antipatie
- Náboženství - Ruská pravoslavná církev
 - nedodržování času a termínu, vše jen orientačně
 - nezvyklí dlouhodobě plánovat svůj život
 - rádi obdarovávají blízké a přátelé
- Stravování - maso a obiloviny, jídlo podávají nerozporcované v mísách a každý si nabere sám, chléb na stole, do kolébky novorozenci, zemřelému...

Zdroje pro doplnění informací

- Krajské sdružení Číňanů žijících v ČR

<http://www.asianstyle.cz/zajimavosti/922-krajanske-sdruzeni-cinanu-zijicich-v-cr>

- [Čínsky.com](http://www.cinsky.com)

<http://www.cinsky.com/page/cz/7/odkazy/>

- Česko-vietnamská společnost <https://www.cvs-praha.cz/>
- **MIGRACE ONLINE** <https://migraceonline.cz/>